

87

ZRCADZO

WCVDTO

MARTA FILIPCOVÁ

B Á S E Ň Z A J. Š I N D E L K U

Tvé děti
jako ratolesti Josefovy
začínají kvést

Budeš jim ochráncem
z druhého břehu ticha
a mlčky budeš obcházet
jejich matky
smířené tichem hrozivějším
kterému se říká smrt

Ty se však usmíváš
na jednu v druhé
protože sály stejný tvůj žár
a stejně jim praskalo v kříži
když plod světem nesly
a vydaly ho napospas životu i smrti

Matky

zbývající nádoby bolesti
nad každou poušť
ze které vyvanulo žití
roznášejí krůpěje slz
aby alespoň děti
mohly ochutnat ze stromů příštích

A tak se vracíš v dětech svých
v krůčcích prvních
a pádech posledních
v žvatlání nesmyslném
a v smysluplných hrách
v nemocech jejích
v radostných světýlkách
očí bez viny

Vinni jsme jenom my
kteří jsme zůstali
a nechceme odvalit kámen hrobový
zbabělí nebo slabí
nebo jen laciní

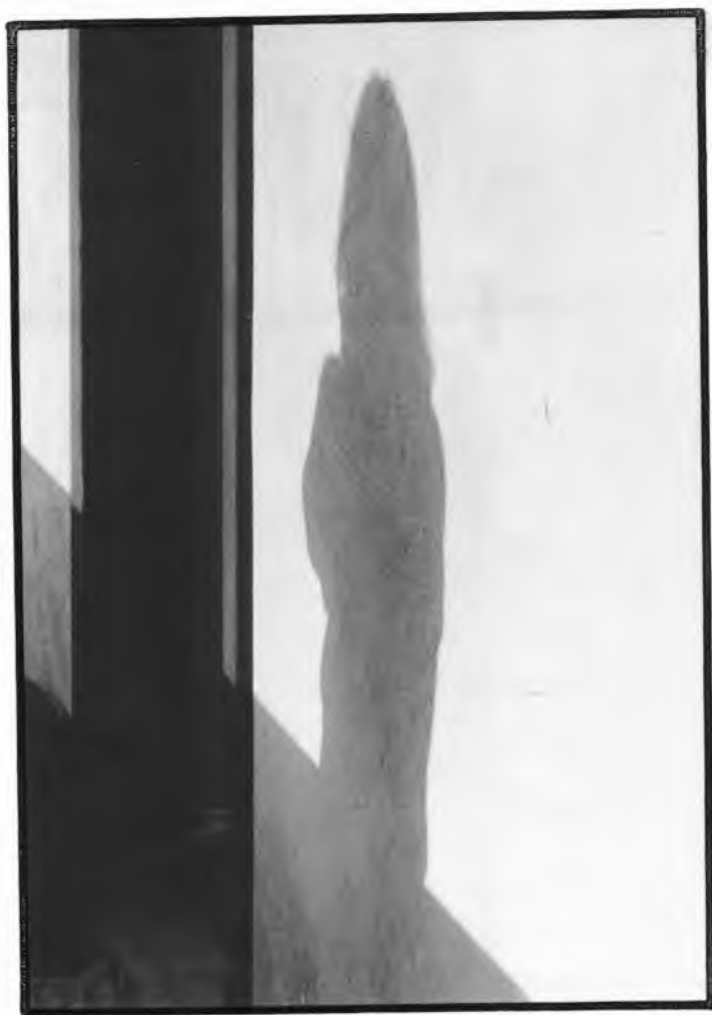
Vinni jsme, že už nevěříme
na žádné zázraky
Na zmrtvýchvstání krásy
na nahou chvíli pravdy
na odpuštění viny
na lítost v našem srdci
na radost, vánek ticha
na duši poustevníka

Na zázrak lásky smrti navzdory

/16.3.1987/

Když jsem promýšlel okruh potenciálních příspěvatelů, myslel jsem i na Jirku. Pak jsem se dozvěděl, že sem nikdy nenapiše.

Toto první číslo je věnováno jemu.

stín J.Š. /Svojanov/

M Í S T O Z A H Á J E N Í

Dlouhé tenké šňůry, jako na obraze Josefa Simy, ale hustší, odevšad seshora gestupují. Jako déšť v pokoji. /Pokojný déšť./ Vše je ve velikém tichu, naplňujícím chvíli. Leccos může začít. Ne však cokoli. I spojka může překážet. A let slov stejně málokdy přistává. /Když, pak jinde, než chcem

Ty šňůry spojující nebe se zemí, nebo spíš s podlahou, jsou všude. Nebrání však ničemu. Jediné, co dovedou, že jsou vidět. Ani to moc ne. Spíš o nich vím. Asi jako když jsem kdysi chtěl napsat divadelní hru: Vše se mělo odehrávat mezi lešením. Praha byla tenkrát celá pod lešením, více než dnes. Lešení mělo symbolizovat život v provizoriu. V provizoriu se ztíženou možností čehokoli. Lešení mělo být všude. I v posteli a na záchodě.

Tehdy jsem ještě nevěděl, že situace symbolizovaná lešením, není záležitostí pouze negativní. Že chvíle zastavení je vždy bodem mezi tím, co už není, tím co bylo, než postavili lešení, a tím, co tu ještě není, co uvidíme, až lešení jednou zmizí. Nikdy nespatříme, co minulo a nikdy nebudeme vědět, co nastane. To lešení provádělo tu skvělou věc, že pouhý bod roztahovalo v prostor a čas. Co je na pohled možno ve chvíli, mohlo rozestřít v potřebné šíři.

Tak jako jsem dříve nechápal význam symbolu lešení, nechápu ještě dnes plně význam čar, spojujících místo nahoře s místem dole. Někde na to jednou přijde stejně.

Takových prostých symbolů může být. Taky zrcadlení. Dostávám se tak, jak by řekl L.V., k jádru věci. K nadpisu a názvu. Že se jedná o obyčejné zrcadlo, chci říci na úvod. Všechno, co by se mělo dít, by nemělo být, než prosté zrcadlení - ovšem se vším, co k němu náleží. S nevynecháním

jeho předpokladů a důsledků. Kolik práce tedy čeká! Ale ono je to prostší. /Zrcadlo je nastaveno. V zrcadle se vidíme sami. Vidíme v něm svět. Svět vidí v zrcadle nás i sám sebe. Zrcadlíme se ve světě a svět v nás. Dále se vidíme ve světě a svět se vidí v nás. Atd. A dál je tu krajina za zrcadlem. A co vůbec umožňuje zrcadlení v zrcadle? Zrcadlení v zrcadle, nebo zrcadlení zrcadla? To všechno je jen počátek kladení otázek, mělo-li by se jít k - jak zase říkají Němci - bytostnému určení zrcadla a zrcadlení./

Název by měl něco symbolizovat. Děje se tak. Zároveň by neměl omezovat, a když, tak nějak mírně. Tento název, zdá se, nemá moc ohraničovat žádnou. Jedinou hranicí snad je, že představíme-li si neomezený trojrozměrný prostor, pak zrcadlo je rovinnou, dělící tento prostor napůl. Pozorovatelí utíná jakoby polovinu /neohraničené/ koule, ale zároveň zbývající prostor zdvojuje vytvářením iluze /?/, svým odražením. Záleží pak na tom, kdo se dívá a na co se dívá. Event. co se mu /divákovi/ "dává" odrážet. A dokáže-li pohlédnout do zrcadla, jako by před ním nestál, resp. uvědomit si i sebe sama uprostřed viděného. Je tedy takovéto zřízení zrcadla omezením, zároveň ale zdvojením té poloviny, které jsme udělili /my?/ právo zůstat. A do níž jsme se takto uvrhli.

Leč úvodním slovem nechci a nemíním rozvádět téma k úvaze. Jen žádná moudra! Chtěl jsem jen naznačit, co mě začalo napadat krátce po tom, co mě jako název /neboť věc má mít své jméno/ napadlo slovo zrcadlo. Co mě začalo napadat jako odpověď na otázku: proč takto?

L.F.

LUBOMÍR FILIPEC

L I S T O P A D V Z A H R A D Á C H

Ta rána bývají tak pustá;
i ptáci odletěli ze zahrad
Daleko v stráních stydne vinehrad
a ticho do krajiny vrůstá

Ta rána bývají tak pustá
I Bůh se odstěhoval ze zahrad
Holými rameny otřásá chlad
Kdo může za to že jsem zůstal

Ta rána budou dlouho pustá
Všechno co vane ze zahrad
půjčuje měsíc listopad
A dětem mlha strachu pustá

R E P L I K A

Spí celé městečko
spí stát svůj sen
A v celé krajině
bdí ďábel jen

Ďábel a Kristus
sní dvojí sen
I když je neznáš
jsi jejich jen

Čí jsi však více
je jen tvůj sen
Víš-li se někde
jsi blázen jen

V E Č E R V A D V E N T Ě

Do ticha matně svítí
gotická okna kostela
Jen záchvěv tvého bytí
a jedna sloka dozněla

Je to jak sen a nevíme už ani ...
Držíš mou ruku jako dítě lžící
Život je kulatý jak předek saní
a vsadu stopa nekončící

MARTA FILIPCOVÁ

D Ě T E M P Ř E D S P A N Í M

Málo je noci
když tma vzhází
semínka, ticho rozsévá

A kapka deště
po skle chodí
jak ušmouřená princezna

Tam děti spánku
usmívánku
šeptají nahlas maminkám

A zapláčou-li
vítr poví
že kolébá je tráva dál

Málo je světla
když tma splétá
copánky hvězdám za mraky

A nejvíc v noci
řeky hučí
olízané psím počasím

D U Š I Č K O V Á

Dušičky se stěhují
do světýlek na hroby,
vosk v dlani pečetí
nám vzácná setkání.

V J E S E N I

Slunečnice u plotu jsou rozsvíceny,
choří tiše sedí v záři sluneční.
V poli zpívající lepotí se ženy,
zvonů klášterních hlas k tomu zní.

Ptáci vyprávějí dálnou báji,
zvonů klášterních hlas k tomu zní.
Z dvorce sladké tóny houslí doléhají.
Šlapou dneska hnědé víno letošní.

Člověk milé, radostné má chvíle.
Šlapou dneska hnědé víno letošní.
Dokořán jsou jizby umrlčí, a mile
barvami je krásší světlo sluneční.

/Přeložil Bohuslav Reynek/

NA PŘIPOMÍNKU

V tichosti nás míjejí některá výročí. Některá proto, že z kdysi oslavovaného zbylo již jen datum /a někdy neblahá vzpomínka/. Některá však zůstávají vnějšně neoslavována, i když se dějinný čin nerozpadl v prach, ba naopak rostoucí vzdálenost nechává vystupovat dříve jen tušené, rozměry a souvislosti nás zaplavují.

Víme, že mlčení, jímž bylo u nás letos veřejně provázeno sté výročí narození Georga Trakla, není mlčením veliké úcty. Ale za sebe jsem rád, že se k němu nehlásí ti, kteří s ním nemají nic společného, a ani mít nechtějí. /A nejen s ním./ Ale je tu zároveň vděčnost za to, že smíme vzpomenout básníka, jak ho známe, básníka nepřizpůsobovaného a divně nevykládaného. Vždyť ona tichost, to ústraní k němu patří.

Připomínáme si zároveň /po sedmi desetiletích/ překladatelský čin Bohuslava Reynka, jenž Traklovu poesii uvedl do našeho prostředí. Básně Františka Halase je pak důkazem s zároveň poctou básníka básníkovi.

L.F.

VEČER NA VESNICI

Mizí sličný tah ptáků nad zvoniceí ovsa
bosé dítko na strništi teskní do dálky
do pěkných truhliček jeho očí padá nebe

Za večernicí obrací tvář zpěváček
opřena o jeho obočí hvězda tiše sestupuje
v průvodu krví opentlených beránek

Děvče prchá plaše z vrátek za humna
srdce zvonů utišují klekánice
tupě mlčí piják u vína

Ticho po všem zůstává
konec času zjevuje se v hodinách
tváře spících opatrně ruší hniloba